

kedés) javulást eredményez. A természetvédelem jelentős mértékben léptet életbe korlátozásokat (pl. őshonos nemes nyár). Mindenképpen kompromisszumot kell kialakítani a természetvédelem, az erdőgazdálkodás, a vadgazdálkodás között.

Feiszt Ottó vezérigazgató (Zalaerdő Rt.) OMVK elnöke: *A civil szervezetek helye a vadgazdálkodásban*. Egységes vadászati érdekképviselet kellene. Ez ma törvénymódosítás nélkül nem megy, de együttműködésre mindenképpen szükség van. Sok megoldandó téma van:

a vadászat helye a természetvédelemben, jogszabályi túlszabályozottság, rossz színben tüntetik fel a vadászatot stb. Fontos a vad és élőhelye védelme, mert csak így maradhat fenn a vadászat, vagy pedig nem fogunk vadászni.

Dr. Balázs István

A magyar nagyvadgazdálkodás jövőképe

Fenti címmel az Erdészeti Lapok ez évi július-augusztusi számában jelent meg Rakk Tamás írása.

Rakk Tamás erdőmérnök, kolléga, akinek néhány szakmai cikkét, sőt könyvét is elolvastam és bár több alkalommal véleményem, álláspontom elterít az alkotótól, ám összességében, egy szakmájáért tevékenykedő, az erdő-vadat szolgáló és ezáltal a természetet, a maga összetett egységével védő szakembert véltem benne megismerni.

Ám a fent idézett című cikk – vagy nem tudom, minek nevezem – megdöbbentően eltérő képet mutat. Már az indítás hajmeresztő:

„A magyar nagyvadgazdálkodás jövőképe: rendkívül alacsony szabaderületi vadlétszám, ehhez kötődő minimális vadászati lehetőség mellett a zárt rendszerű vadgazdálkodás (nagybetűvel) országos hálózatának létrehozása, ezzel a magyar vadászat hírnevének megőrzése, az érték és haszontermelő képességének fokozása.”

Tehát a ZRV (nagybetűvel) a magyar vadászat hírnevét megőrzi és értékét – gazdasági hasznát (nyereségét) fokozza. Ezt még elképzelni is lehetetlen, nem megvalósítható.

De a szerző folytatja:

„A szabaderületi nagyvadlétszám drasztikus – és persze vagy lehetőleg szakszerű – csökkentése az elkövetkező 4-5 évben megkerülhetetlen evidencia.”

Tényleg nagyszerű megoldás, 4-5 év alatt drasztikusan, de szakszerűen lelőni a nagyvadállományt, hogy károkozása megszűnjön, de az is evidens (habár jobban szeretem a magyar kifejezéseket), vagyis nyilvánvaló, hogy ha egy nagyvad marad, az is eszik, károsít, tehát drasztikusan kiirtandó.

A következő bekezdésekben a mező- és erdőgazdaságban jelentkező vadkárral foglalkozik, megállapítja, hogy a jelenlegi helyzet tarthatatlan, a tényleges kárnagyságot általában tompítják. Ez igaz, de a megoldás:

„Az erdei károk megszüntetése csak a nagyvad eltávolításával lehetséges, mert a költségnövelő infláció, a faárak csökkenése, a fapiac összeomlása, az önköltség emelkedése miatt amúgy is tragikus gazdasági helyzet nem engedi meg, hogy a természettől ajándékba kapott magvakat a szarvas és vaddisznó egye meg, mert azok idegen csak méregdrága csemetével pótolhatók, amit ismét a vad rág le.”

Fentiekkel kapcsolatban néhány kérdésem lenne. A felsorolt összes vadgazdálkodást hátrányosan befolyásoló tényező kiküszöbölhető, ha kiirtjuk a nagyvadállományt? A szarvas okozza az inflációt vagy a fapiac összeomlását és nem kellene az önköltség emelkedését házon belüli vizsgálatokkal elemezni, feltáró piackutatást végezni, megfelelő csemetét nevelni és nem méregdrágát vásárolni?

A többi kérdésemet nem teszem fel, mert nem kívánok mint nyugdíjas, súlyosabb vadgazdálkodási kérdésekbe bonyolódni. A vadkárelhárító kerítések túlzott mértékű építése tényleg tarthatatlan és a biodiverzitást semmiképpen sem szolgálja, a ZRV (nagybetűvel) igen!?!?

A cikk ezek után nem „sőhajtozik” együtt a természetvédelemmel, az erdei ökoszisztémát féltő „a megfelelő kölcsönös előnyöket nyújtó erdész-vadász együttműködést hangoztatókkal, hanem kijelenti, hogy az egyetlen, mindent megoldó, sőt számtalan előnnyel járó ZRV (nagybetűvel) rendszer a kérdés kulcsa.

Tehát a drasztikusan 4-5 év alatt lelőtt vadállomány helyett 10-12 darab 10-12 ezer hektár nagyságú bekerített vadaskertet kell létesíteni, olyan termőhelyen, ahol a termőhelyi adottságok miatt fatermesztés (erdőgazdálkodás) nem lehetséges.

A szerző úgy gondolja, hogy javaslatának elfogadásához szükségtelen holmi áltudományos és körmönfont elemzések elvégzése és mindenki értékelné fogja az elért eredményt.

És ezek után következnek a bizonyítékok:

1. „A drasztikus állománycsökkentés átmeneti vadászati árbevétel-növekedést okoz, egyben a megmaradó vadállomány-minőséget jelentősen növeljük.” Ezzel szemben az árbevétel csak többelthússal növelhető, mert a bérvadásztatás útján elejtett trófeás vad értékesítése máris kétséges, de a vadhús iránti kereslet is korlátozott, így az árbevétel-növelés csak elméleti szinten valószínű, a valóságban nem.

A minőségnövelés pedig elméleti szinten sem, mert ami nincs, azt nem lehet javítani és a drasztikusan apasztott állomány maradékával vadgazdálkodjon a végrehajtó, aki a kiváló, „minőségű magyar vad iránt elkötelezett” – állítja a szerző – és ezt 10-12 darab 10-12 ezer hektáros állatkertbe kívánja bekényszeríteni. Áltudományos elemzés nélkül merem a következőket leírni, hogy az elképzelés nemcsak torz, hanem egyenesen káros.

2. A ZRV (nagybetűvel) kezelési mód meghatározását szóról szóra idézem, olyan érthetően és szép magyarsággal íródott:

„A ZRV (nagybetűvel) az élőhelyek és a populációk dinamikáját figyelembe vevő, ökoszisztéma kezelési mód, amely az ökológiai összefüggéseket mérlegelve végez ökonómiailag is eredményes természeti erőforrás vadgazdálkodást. Alapeszménye, hogy a biodiverzitás elemében a vadat a föld egyik megújuló természeti erőforrásának tekintik.” (Nem élőlény, hanem a piacgazdaság egyik árucikke.)

Aki ezen körmönfont mondatfüzés értelmét megfejtí, azonnal észreveszi az alapvető tévedést: egy szűk ketreche bezárt állatra a bent lévő élőhely dinamikáját bármely ökoszisztéma képtelen érvényesíteni, mert ilyen nincs. A 10 ezer ha-os vadaskertbe bezárt szarvaspopuláció (egy populáció legalább 100 darabos törzsellományból áll) élőhelye azonos egy szűk ketreccel, ráadásul dúsítva még egyéb állatfajokkal.

3. „A zártkertekben magas szintű intenzív vadföld-gazdálkodás szükséges.” A vadaskertek létesítésénél alapfeltételként szerepelt a rossz termőhelyi adottság, amely erdőgazdálkodásra is alkalmatlan. Hogyan lehet intenzív, magas szintű vadföldgazdálkodást folytatni az ilyen silány területen, azon alapvető feltétel mellett, hogy termelékeny mezőgazdasági munkát csak megfelelő termőtalajon lehet végezni?

4. „Természetszerű erdőgazdálkodás alkalmazása”

A szálaló üzemmód, a természetes felújítás végrehajtása bent a kertben megvalósíthatatlan. A „természettől ajándékba kapott magvakat” a vad csak a szabad területen eszi meg, a kerítésben nem? A szerző nem járt Gyulajban, vagy egyéb bekerített vadászkeret térben, ahol nemcsak a csemetét, a cserjét és az újulatot rágta le a szarvas vagy dāmivad, hanem az álló törzsek alsó ágait is, olyan magasságig, amelyet a két hátsó lábára felállva el tudott érni! Egyedi védekezés, kerítés a rendszeren belül pedig a rendszer kudarcát jelenti és még tovább csökkenteti az amúgy is szűk életteret.

5. „A kerítésben élő valamennyi vadfaj szigorú selejtezése, ugyanakkor kulturált vadásztatás, amelyben a bérkilövő nem veszi észre, hogy zárt területen vadászik. A nagypénzű vendégeknek sokkal biztonságosabb feltételeket biztosíthatunk a sikeres zsákmányszerzéshez”. A bérkilövő gazdag külföldiek között nem egy igazi vadászember és gyermeteg elképzelés, hogy ne vegye észre a kerítésen belüli vadászatot, és elég egy is, aki barátainak, ismerőseinek tapasztalatait elmondja, továbbadja és az ilyen mérvű szervezést joggal becsapásnak, hazugságnak minősíti, mely elmarasztaló jelzőket azután már nemcsak az illetékes „ZRV” (nagybetűvel) csodakertre vonatkoztatják, hanem az egész magyar vadászatra. A zártkerti vadásztatásnak külön etikája és árjegyzéke van, amely a már menni nem tudó, esetleg félig vak nem vadász csak síszer vendégek igényeit elégíti ki, de semmiképpen a nagypénzű és igényes vadászokét.

6. „A rendszerben élő (legyen a kerítésben élő) vad minőségének fokozatos javítása érdekében kiváló képességekkel rendelkező egyedek vásárlására is lehetőség nyílik.”

A minőségjavítás vonatkozásában csupán egy példát kívánok megemlíteni: Kaszópusztát. Cinege volt honvédel-

mi miniszter 25 000 ha nagyságú, kiváló élőhellyel rendelkező, magas hozamú, értékes erdőállományt, a benne lévő rétekekkel mezőgazdasági beszögelésekkel és eszményi vízhálózattal (átfolyó patakok, pangó vizek, források) kerített be.

A bekerített tájon élt hazánk egyik legértékesebb gímszarvas törzse, kimagasló minőséggel és az erdőgazdálkodást nem akadályozó állomány nagysággal. A kerítés „jótékony” hatása már az első évben jelentkezett. A szarvasbőgés időszakában az évtizedek óta ütemesen ismétlődő helyváltoztatások (vándorlások) váltóin a bögőhelyekre igyekvő szarvasbikák a közben felépített kerítésbe ütköztek. A be- és kifelé igyekvő agancsosok közül legalább 100 db (pontos számuk a lopások és elhallgatások miatt nem véglegesíthető) a kerítés mellett elpusztult. A veszteséget még fokozta, hogy a dögökön talált trófeák szerint zömmel a bikák elitjei az érett és érmes egyedek végeztek önmagukkal.

A kerítésen belül szakszerű vadgazdálkodással igyekeztek a minőséget megőrizni. Költségeket nem kímélő ráfordításokkal művelték a vadföldeket, takarmányozták a vadállományt. (A HM milliárdjai kibírták a felhasznált néhány milliót.) A legnagyobb erőfeszítések ellenére a szarvas állomány minőségileg leromlott és 5 év múlva már egy bronzérmes bikát is nehezen találtak a kerítésen belül, ahol a korábbi években évente 4-5 aranyérmest ejtettek el. Hasonló kudarcot vallottak több vadászterületen a vérfrissítés vagy minőségjavítás céljából betelepített „kiváló képességekkel rendelkező” egyedek kihelyezésével, de nem azért, mert elvándoroltak és máshol javították az állományt, hanem azért, mert új élőhelyén szokatlan és idegen körülmények (táplálék, éghajlat, betegségek, magatartási viszonyok stb.) miatt kénytelenek a többséghez alkalmazkodni és minőségjavító szerepük jelentéktelen. Egyértelműen igazolható, hogy a gímszarvas és őz csak kicsi (néhány hektáros) istállózott kertekben tartható minőségjavító céllal, ahol tápok, csontfejlesztő tápkeverékek folyamatos adagolásával elérhetjük a minőség megtartását, sőt a trófea értéknövekedését is.

A nagyobb 10–15 ezer ha-os kertekben esetleg hústermelési céllal érhetünk el eredményeket, de a gazdasági mutatók (a takarmányozás, fenn-

tartási költség stb.) és az értékesítés – a vadhús-piac jelenlegi nyomott helyzete miatt – kérdésessé teszik a létesítést.

7. A cikk EU csatlakozással kapcsolatos fejtegetéseivel most nem foglalkozom (különálló témaként csak több oldalas terjedelemben lehetne érdemben válaszolni), csupán egy dologra szeretném a figyelmet felhívni. Földünk – bolygónk – léte és fennmaradása évről-évre veszélyeztetettebb. A természet- és környezetvédelem világszerte – így az EU-ban is – folyamatosan a természetes állapot megőrzésére és megmaradására törekszik és érdekében komoly intézkedéseket hoz, továbbá ráfordításokat végez.

A ZRV (nagybetűvel) beleilleszthető ebbe az irányzatba? Nem jelenti a még sokat érő és nagyra becsült állapot – magyar vadgazdálkodás – falanszter rendszerbe kényszerítését? Úgy gondolom, többet veszítenénk a réven, mint nyernénk a vámon – hangzik sóhajtozásom.

8. A jelenleg érvényes 10 éves vadászati jogot bérbeadó szerződések lejártával pedig a ZRV (nagybetűvel) útján a „felhalmozódott számtalan probléma megoldódik”, mert a földtulajdonosok saját birtokukon vadászhatnak. Természetesen szakszerűen, minőségjavító selejtezéssel ejtik el a nem létező vadat.

A 10–12 kertben pedig élhet a magyar gímszarvas értékeit megőrző és átmentő állomány, sőt értékeremtő alternatívával és együtt az egyéb értéket hordozó vadfajokkal, mint a vaddisznó, a dāmivad, az őz és a muflon is. Azt hiszem, fentiek lehetlenségét nem kell bizonyítani, mégis kiegészíteném azzal, hogy 2002 tavaszán hazánkban a vadállománybecslés adatai szerint

82 572 db szarvas
22 107 db dāmivad
319 553 db őz
9 577 db muflon

élt.

Tudjuk azt, hogy a becslések adatai nem megbízhatóak, de tájékoztatást adnak.

A zártkertekben a legnagyobb vad-sűrűséget elképzelve sem tartható több szarvas, mint két-három törzs, azaz 200–300 db, ráadásul őz, dām, muflon és vaddisznó is terheli az élőhelyet. De csak szarvasra összpontosítva 10–12 kerítés 2000–3600 db szarvast tud befogadni. Ennyi, a zárt körülmények között, bizonyára megőrzi és átmenti a világhírű magyar szarvas értékeit.

Szerencsére vannak még tárgyilagos emberek, mint *dr. Jánoska Ferenc*, aki vaddisznós kertekről beszél és meg sem említi a többi vadfaj kényszerzubonyba nyomorítását.

Befejezve a hozzászólást elnézést kell kérnem esetleges helytelen hangvételű véleményemért. Ezen megnyilatkozások nem személy ellen szólnak, hanem a téma ellen, amely részemre nemcsak idegen, de ráadásul rendkívül káros is. Úgy gondolom, a gyakorlat sokkal egyszerűbben és jobban megoldja a feladatot. Minden józan szakember egybehangzóan elismeri, hogy a jelenleg hazánkban élő nagyvadállomány túlzottan nagy létszámú. Mennyiségét lényegesen, de nem drasztikusan csökkenteni kell.

A csökkentés mértékét és ütemét, a fennmaradó állomány nagyságát, az élőhelyen tartózkodó vadfaj minősége alapján kell szabályozni.

A gímszarvas esetében a délnyugadunántúli szarvaspopulációk feltétlenül nagyobb létszámot és életeret érdemel-

nek, mint a közepes vagy gyenge tróféát növesztő veszprémi vagy mátrai szarvas (azokat még kerítésben is tarthatják).

Kölcsönös engedményeken alapuló megegyezés szerint minden tájegységben az illetékes szakszervezetek által kialakíthatók azon létszámra és gazdálkodásra vonatkozó előírások, melyek hosszú távon fenn tarthatók és tényleg megőrzik a magyar vadászat és vadgazdálkodás nemzetközi hírnevét, mely eddig is és a jövőben is nemcsak erkölcsi megbecsülést jelentett, hanem számtalan közvetlen és közvetett gazdasági eredménnyel járt.

A három ágazat szakemberei (mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és vadgazdálkodás) és az illetékes hatóságok képviselői (FVM-KÖM) együttes akcióval és ésszerű egyeztetések útján hosszú távra megoldhatják a zökkenőmentes együttműködést, a magyar nagyvadgazdálkodás jövőjét.

Páll Endre

Az OMVV Vadgazdálkodási Tanácsának közleménye

Az elmúlt hetekben több folyóiratban nagy nyilvánosságot kapott – egy különféle címeken megjelenő írás – a magyar nagyvadgazdálkodás jövőképét „előrevetítő” cikksorozat Rakk Tamás tollából. A Zárt Rendszerű Vadgazdálkodás (ZRV) propagálása, annak a nagyvadgazdálkodás szinte egyetlen jövőbeni fejlesztési és működési útjaként való beállítása sok vadászt megrökönytett. Ezt jelezte az a számtalan telefonhívás, amit az OMVV budapesti titkársága kapott. Többben követelték, hogy az Országos Magyar Vadászati Védegylet nyilvánítson véleményt az egyértelműen elfogult álláspontokról.

Az OMVV Vadgazdálkodási Tanácsa 2002. szeptember 20-án tartott ülésén, egyik napirendi pontként röviden elemezte a megjelent cikkek főbb megállapításait, és azokkal kapcsolatban megállapította:

- egyetért azzal, hogy a túlszaporodott nagyvadállományt a vadászati üzemtervekben meghatározott minimum-maximum létszám közötti szintre kell apasztani, 3–5 év időtávlatban;
- a magyar nagyvadgazdálkodás jövőjének a ZRV csak része lehet és nem

meghatározója. Sem szakmai, sem ökonómiai adatok nem támasztják alá a módszer egységességét;

- a javasolt országos hálózat: 10–12 db, 10–12 ezer hektáros területen való rendszer létrehozásáról ugyanez mondható el. Mind a tudományos indokokra, mind az Európai Unióhoz való csatlakozásra vonatkozó hivatkozások éppenséggel ellentétesek a nyugat-európai tendenciákkal;

- a vadaskerti vadtartás, az áruszerű hús- és trófeatermelés egyáltalán nem azonos a magyar nagyvadgazdálkodás jövőjével, annak fejlődési irányával;

- a ZRV a magyar vadászok és földtulajdonosok vadászati lehetőségeire országosan nem jelent jövőbeni megoldást;

- a magyar vadgazdálkodás hírnevét csak a természeti környezetével összhangban élő, jó minőségű, szabad területi nagyvadállomány őrizheti meg.

Feiszt Ottó

az OMVV Vadgazdálkodási Tanács és az Orsz. Magyar Vadászkamara elnöke

Példaértékű megállapodás

Nem várt érdeklődés kísérte az Országos Vadásznapi keretében tartott dunántúli vadgazdálkodási konferenciát. *Pap Gyula*, a Veszprém megyei Vadászkamara elnöke örömmel jegyezte meg, hogy az első ízben tartott rendezvény sikerre volt ítélve, így vélhető, hogy jövőre lesz folytatása.

A konferencián terítékre került a zárttéri vadgazdálkodás, az élőhelystruktúra, a vadkárproblémák, valamint az őz- és szarvasállomány helyzete.

A tanácskozás méltó zárásaként példaértékű megállapodást kötött a megyei vadászkamara és a pápai székhelyű Bakonyi Erdészeti és Faipari Rt., amelyet az FVM Veszprém megyei Földművelésügyi Hivatala is jóváhagyott. Eszerint a Bakonyerdő Rt. Farkasgyepű térségében kétezeröttszáz hektáros területet ad át oktatási, továbbképzési célra a kamarának, a vadgazda továbbra is a cég marad.

A vadászok mindazt, amit tanfolyamokon, továbbképzéseken megtanulhatnak; atz itt természetes körülmények között is elsajátíthatják. Eddig ugyanis a kamara nem rendelkezett gyakorlati képzőhellyel.

Egy ilyen ügyet a megye legnagyobb vadgazdálkodójaként fel kellett vállalniuk; nyilatkozta lapunknak *Matyasovszky Albert* vezérigazgató. Ebből a megye egész vadásztársadalma profitálhat. *Pap Gyula* szerint a különleges rendeltetésű terület óriási lehetőségeket rejt, amit ki kell tudni aknázni.

(Napló)

Ismét romlik az európai erdők „egészsége”

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága (EGB) és az Európai Bizottság által kiadott, *Az európai erdők állapota* című jelentés szerint többéves folyamatos javulás után ismét romlik az európai erdők állapota. A fák negyede sérült, részint természeti hatások, szárazság, kárttevő rovarok, részint a légszennyezés miatt. Közép-Európa erdőiben mind a nitrogénszennyezés, mind a savlerakódás idült probléma, míg a nyugat-európai erdőket főként a nitrogénszennyezés fenyegeti. Az ellenőrzött területen csökken a légszennyezettség.

Forrás: www.greenfo.hu (Heti Válasz)